

Com es promou un Nobel català

Un seguit de moviments, de promotors de determinats autors literaris catalans, indiquen que diferents institucions catalanes han coincidit en l'objectiu d'aconseguir un Nobel de Literatura en llengua catalana.

Blanca Lunas

Coincidint amb un intercanvi de visites entre autoritats catalanes a Suècia i personalitats lligades al Jurat del Nobel suec a Barcelona, cal reflexionar sobre l'oportunitat d'unes gestions que pretenen afrontar el mal auguri de la impossibilitat històrica d'un país sense estat amb una llengua pròpia, per fer-se amb un guardó de reconeixement internacional de la seva obra literària.

La promoció dels escriptors catalans pel premi Nobel de Literatura s'ha de considerar com un autèntic fracàs històric. La proposta més reeixida va ser la del dramaturg Angel Guimerà que l'any 1917 va arribar a la selecció final. Però, com consta en el seu moment a les actes de la Comissió del Nobel, «un autor com Guimerà no pot rebre el premi si abans no l'ha rebut un autor de llengua castellana. Fer-ho seria ferir la sensibilitat del poble castellà».

Aquest argument extraliterari va tombar les possibilitats del candidat més ben situat que ha tingut, fins ara, la literatura catalana. Anys més tard, quan ja havien estat premiats alguns autors castellans, va semblar que el camí era obert per a intentar amb alguna possibilitat d'èxit una nova candidatura. Així, l'any 1962 es constituí a Barcelona una comissió d'escriptors catalans amb la finalitat de presentar a l'Acadèmia Sueca la proposta del poeta Josep Carner. La candidatura va tenir el suport d'un bon nombre d'institucions, com l'Institut d'Estudis Catalans, la Union Academique Internationale i professors de diverses universitats. Es van fer gestions que van anar des de la tramesa de llibres catalans a la Biblioteca Nobel fins a la traducció a l'anglès i al francès de l'obra de Josep Carner. La proposta, però, fracassà de nou. No arribà ni a la darrera consideració.

Propostes posteriors van tenir la mateixa sort. Es ben conegut que, Edicions 62 fonamentalment, va gestionar la candidatura d'un altre poeta, Salvador Espriu, al Nobel. Espriu arribà a les darreres votacions, però va patir la

decidida oposició de qui representava l'opinió de les literatures hispàniques, l'acadèmic suec Lundkvist, el qual considerava la literatura catalana com de caire regional i, per tant, d'escàs pes literari.

Considerant l'actitud del senyor Lundkvist tampoc podia prosperar la candidatura del poeta J. V. Foix, a qui va donar suport, especialment, la North American Catalan Society.

Una promoció excessiva

Knut Ahnlund, membre de l'Acadèmia sueca, ha visitat Barcelona en els darrers dies. No sembla que l'objectiu de la seva visita hagi estat explicar al Col·legi de Periodistes, davant un escàs nombre d'oients, la història i l'actualitat del Premi Nobel, tema de la seva conferència. És un viatge massa llarg per a tan poca cosa. Cal situar la visita en una operació de diverses institucions, lligades al govern de la Generalitat, per a fer possible un premi Nobel per a la literatura catalana. Les gestions vindrien de temps, des de l'any 1983, quan Ahnlund va substituir l'acadèmic Lundkvist.

La figura d'Ahnlund canvia el panorama. La seva predisposició a afavorir un Nobel català és ben manifesta. Ell mateix va explicar al Col·legi de Periodistes que «no hi ha cap obstacle perquè un escriptor català guanyi el Nobel». Substituï el senyor Lundkvist, qui opina ara sobre les literatures hispàniques és Ahnlund, i això fa que el camí sigui més fàcil.

Cal fer referència a un altre personatge, Ernest Delthorey, periodista mallorquí que durant la guerra civil va exiliar-se a Suècia. Delthorey, que ja havia mantingut a Mallorca relacions literàries amb diferents escriptors, entre ells Jorge Luis Borges, ha viscut a Suècia vinculat al món literari i acadèmic suec. Ell mateix va manifestar, en el col·loqui de la conferència del Col·legi de Periodistes, que va participar activament en la traducció de l'obra literària de Juan Ramón Jiménez, premi Nobel de la literatura castellana.

És a dir, el senyor Delthorey és important en la promoció d'un possible

Nobel, i això ho sap fins i tot el govern de la Generalitat, que li ha concedit els seus honors. Ernest Delthorey ha vingut a Barcelona per alguna cosa més que per escoltar la conferència del seu amic Ahnlund. Tampoc la visita és fruit de la improvisació. Delthorey i l'acadèmic suec tenien programada la visita des de desembre de 1987, i aquesta coincideix amb la celebració de la setmana catalana a Suècia, encapçalada per Jordi Pujol.

D'altra banda, Josep Maria Castellet té previst parlar a Estocolm en els pròxims mesos i, mentrestant, la Universitat d'Upsala prepara un diccionari català-suec. La promoció, doncs, sembla que ha arrancat amb força.

No tothom, però, veu amb bons ulls aquesta operació político-literària. Maria Aurèlia Capmany ha manifestat, fa pocs dies, que «mentre el nostre president malda perquè l'Acadèmia sueca es recordi de nosaltres (...), la ràdio i la TV que depenen del govern de Catalunya fan fàstics a un dels elements de la nostra cultura: la cançó».

Potser els que ho veuen amb més bons ulls són els candidats proposats.

Els candidats

Entre els 150 candidats proposats aquest any al Comitè Nobel de Literatura hi ha tres escriptors catalans, el poeta Pere Gimferrer, el cantista Pere Calders i el novel·lista Baltasar Porcel. Tots tenen el seu padrinatge i és sabut que en especial Porcel i Gimferrer han bellugat els fils de l'entramat. Encara que el senyor Ahnlund digui que «els criteris de selecció només són literaris» i que «de pressions, no n'he rebut cap». D'altra banda, ens fa saber que «hi ha un seguit de persones que estan autoritzades a fer suggeriments».

En tot cas, Pere Gimferrer, membre de la Real Academia Espanola i, proposat per aquesta institució, va viatjar fa un parell d'anys a Suècia on va posar-se en contacte amb els acadèmics suecs. Baltasar Porcel també ha fet el viatge a les terres escandinaves i, sense el suport de l'Academia, també ha sabut, de la mà del seu amic mallorquí Ernest Delthorey, arribar als acadèmics suecs.

Pere Gimferrer, ben situat per a obtenir el Nobel.

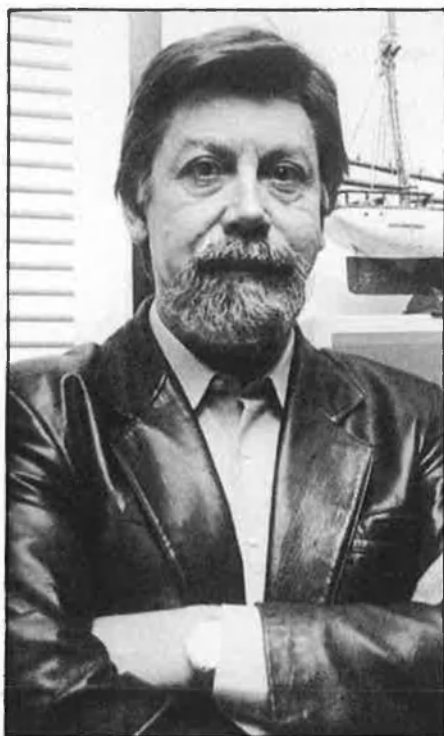
Baltasar Porcel, per la seva banda, ha manifestat a EL TEMPS que s'assabentà de la seva candidatura pels diaris i ha explicat que va ser proposat pel Pen Club (societat internacional d'escriptors). Porcel ha reconegut haver estat amb el senyor Ahnlund amb motiu de la visita de l'acadèmic a Barcelona, encara que «no vam parlar de res de tot això». Ha explicat que Ahnlund li ha fet comentaris de la seva obra literària només a títol personal. L'escriptor mallorquí ha restat importància a la personalitat de Delthorey, i ha manifestat que el periodista no té prou influència en l'Acadèmia sueca.

Pel que fa a Pere Gimferrer, ha estat impossible obtenir la seva opinió. És probable que, si es donés el cas, el poeta s'assabentaria del seu nomenament mitjançant la premsa, atesa la dificultat que implica establir contacte telefònic amb ell.

D'altra banda, Pere Calders, proposat pel Pen Club, s'ho ha pres d'una altra manera. Per a ell el sol fet que una institució catalana el proposi, en una pre-selecció, ja el fa sentir-se premiat, encara que considera que són massa els candidats. Ell no va assistir al sopar d'Ahnlund a Barcelona, «no semblés que em posava davant d'altres candidats». Per a Calders el Nobel és «un somni inabastable».

«El somni inabastable»

Potser encara no és el moment de fer-se amb el guardó. Precisament aquest any el Premi Nobel ha augmentat la seva dotació: 3.000.000 de coronas sueques. En total, 60 milions de pessetes. Això, però, no és el més important. Un Nobel per a la Literatura catalana és un suport no només per a l'autor premiat, sinó per al conjunt de les lletres catalanes, amb tot el prestigi i desprestigi que el Premi implica, atesos els rebuïjos escandalosos d'escriptors premiats com Samuel Becket i Jean Paul Sartre. Aquí, però, els candidats catalans semblen interessats en l'afer. No només es deixen estimar sinó que estimen el que poden. A l'Acadèmia sueca, al senyor Ahnlund, a l'Ernest Delthorey... Tots intueixen que, com va dir l'acadèmic suec a Barcelona, «la literatura catalana té totes les opcions per a poder rebre el Premi Nobel entre les literatures restringides, encara que algú pensés que podria ser una injustícia per a la literatura xinesa, que no l'ha tingut mai». Per sort per a la literatura catalana, no es tracta d'una qüestió de nombre de lectors. Si fos així, tot estaria perdut. □

Baltasar Porcel i Pere Calders, la importància dels seus llibres els avala.

El mateix Ahnlund, en una crònica al diari suec Svenska Dagbladet parla de *Les primaveres i les tardors*, novel·la de Porcel. I també cita en la crònica, Pere Gimferrer. I no oblidem que

aquest acadèmic mana i decideix. Potser per això tant Porcel com Gimferrer han aprofitat la visita d'Ahnlund a Barcelona per participar almenys en un àpat dels oferts a l'acadèmic suec.